

Whitepaper

Kennisrijke thema's

Betekenisvol thematisch onderwijs in groep 1 en 2

Door Caroline van Leijenhorst

Kennisrijke thema's

Betekenisvol thematisch onderwijs in groep 1 en 2

Op een ochtend valt het spel op het plein van Daltonschool De Vliegeniers even stil. Een groepje kleuters wijst naar boven. Daar, hoog in de boom, zit een knuffelpoes tussen de takken! Wat nu? De kinderen schieten weg om de onderwijsassistent te halen, die direct de brandweer belt. Niet veel later rennen twee 'brandweerlieden' het plein op, met een ladder onder hun arm. Onder grote belangstelling van de kleuters redden zij de poes uit de boom.

De reddingsoperatie op het plein markeerde de start van het nieuwe thema 'Help, ik bel 112'. Net als de meeste basisscholen werkt Daltonschool De Vliegeniers in Barneveld in de kleutergroepen met thematisch onderwijs. Activiteiten, projecten en materialen zijn gekoppeld aan één onderwerp, waardoor er een boeiende leeromgeving voor kleuters ontstaat.

Wanneer wordt een thema betekenisvol voor kinderen? Op welke manier dragen kennisrijke thema's bij aan bijvoorbeeld de taalontwikkeling van kinderen? En hoe pak je het aan als je het thematisch werken in jouw klas verder wilt verdiepen? In deze whitepaper lees je wat we uit onderzoek weten over de effecten van kennisrijk thematisch onderwijs aan het jonge kind en hoe je zelf met kennisrijke thema's aan de slag kunt in de klas.

Thematisch werken in de kleutergroepen

Een thema in de klas kun je zien als een kapstok. Aan elke haak hang je iets op: een kringgesprek, een verhaal, een ingerichte hoek. Na verloop van tijd vult de kapstok zich met allerlei onderdelen, maar alles blijft verbonden aan dezelfde kapstok: het thema. De doelen, inhouden en activiteiten die je in de klas aanbiedt, vormen daardoor een samenhangend geheel. Kleuters kunnen binnen zo'n thema uiteenlopende speelleerervaringen opdoen die bijdragen aan hun brede ontwikkeling (Janssen-Vos et al., 2024).

Wat maakt een thema kennisrijk?

Thematisch werken in de kleutergroepen is op zichzelf geen garantie voor diepgaand leren of taalontwikkeling. Dit hangt sterk af van de inhoudelijke rijkdom van het thema. Daarom is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen thematisch werken in algemene zin en thematisch werken met kennisrijke thema's.

Kennisrijke thema's zijn niet alleen motiverend en betekenisvol, maar bevatten ook inhoudelijke kennis en concepten. Ze sluiten aan bij meerdere vakgebieden, zoals natuur & techniek, wereldoriëntatie en geschiedenis, en bieden daardoor volop mogelijkheden om nieuwe woorden en begrippen te introduceren. Zo kunnen leerlingen binnen een thema als 'de seizoenen' dagelijks de temperatuur meten en vergelijken, waardoor zij kennis opdoen over weersveranderingen en tegelijkertijd begrippen als verdampen en smelten leren toepassen. Dit stimuleert de uitbreiding van taal- en wereldkennis en ondersteunt diepgaand leren (Henrichs et al., 2025).

Minder kennisrijke thema's zijn thema's die weinig inhoudelijke verdieping hebben. Feest- of seizoensgebonden onderwerpen zoals de herfst of Kerst kunnen waardevolle thema's zijn, maar het gevaar van deze thema's is dat het blijft bij werkjes die er leuk en gezellig uitzien, zonder dat er bijvoorbeeld nieuwe concepten of woorden worden aangeboden.

Het belang van kennisrijke thema's

Kennis werkt als mentaal klittenband: dat wat je al weet of kunt, bepaalt in grote mate wat je erbij kunt leren. Hoe meer kennis je hebt, hoe meer nieuwe kennis je kunt opdoen en hoe meer mogelijkheden er zijn voor nieuwe verbindingen en inzichten (Hirsch, 2020; Willingham, 2021). Een brede kennis van verschillende onderwerpen maakt het gemakkelijker om verbanden te leggen en complexe concepten te begrijpen. Leerlingen met meer kennis kunnen sneller nieuwe verbanden ontdekken dan anderen. Fordham (2016) illustreert dit met handen schudden: hoe meer mensen er zijn, hoe meer combinaties van handen schudden mogelijk zijn. Ditzelfde geldt voor een brede kennisbasis: elke nieuwe kenniscomponent maakt meer verbindingen mogelijk.

Nieuwe woorden in betekenisvolle context

Wanneer je kinderen al in de kleutergroepen een brede kennisbasis biedt, draagt dat bij aan de latere schoolprestaties (Veen et al, 2017). Kinderen die de basisschool binnenkomen, verschillen in grote mate als het gaat om woordenschat, kennis van de wereld en thuis opgedane educatieve ervaringen. Onderzoek van Hart en Risley (1995) laat zien dat verschillen in taalinput al op jonge leeftijd aanzienlijk kunnen oplopen; sommige kinderen horen miljoenen woorden minder dan hun leeftijdsgenoten. Deze verschillen in taal en kennis werken door in hun kansen om mee te komen op school. Juist voor kinderen uit minder kansrijke milieus is het daarom cruciaal dat zij toegang krijgen tot rijke kennis en taal.

Kennisrijke thema's bieden hiervoor een krachtige aanpak. Ze helpen verschillen in thuistaal, woordenschat en wereldkennis te verkleinen doordat kinderen nieuwe woorden en begrippen in betekenisvolle contexten tegenkomen. Kinderen met een minder brede taal- of kennisbasis profiteren van de herhaling, rijke interactie en duidelijke inhoudelijke lijnen, terwijl taalsterke kinderen verdieping kunnen vinden. Onderzoek laat zien dat verschillen in taalvaardigheid en achtergrondkennis directe invloed hebben op het vermogen om nieuwe begrippen te begrijpen en mee te doen met het onderwijs (Snow, 2010). Door taal, inhoud en context samen aan te bieden, helpen kennisrijke thema's de ontwikkelingskloof te verkleinen tussen kinderen die opgroeien in een rijkere leeromgeving en kinderen met minder stimulerende ontwikkelingskansen. Zo sluiten alle kinderen actief aan.

Op Daltonschool De Vliegeniers ontstond rijk spel in de zelfgemaakte jeep.. Door mee te spelen zette de leerkracht kinderen aan tot samen praten, overleggen, ontdekken en vastleggen wat ze zagen in een logboek. Zo versterkte ze vooral de talige interactie tussen de kinderen.

Positief effect in hogere groepen

Een kennisrijk curriculum werkt omdat leerlingen structureel en coherent kennis opbouwen, waardoor nieuwe informatie beter wordt opgeslagen (Hirsch, 2020). De uitkomsten van recent Amerikaans onderzoek (Grissmer et al., 2023) bevestigen dat een kennisrijk curriculum in de kleutergroep een cruciale rol speelt in het basisonderwijs. Op negen scholen, met in totaal 2300 leerlingen, werd een kennisrijk curriculum geïmplementeerd in de kleutergroepen. De eerste uitkomsten laten een duidelijk positief effect zien op taalvaardigheid, wetenschappelijke kennis en wiskunde bij kinderen in de hogere groepen.

Het onderzoek suggereert dat het vergroten van algemene kennis de leerprestaties van alle leerlingen kan verbeteren en de prestatiekloof tussen welvarende en minder welvarende gezinnen kan verkleinen. Deze laatste groep kinderen kan hierdoor op gelijk niveau presteren als leeftijdsgenoten uit kansrijke milieus. Het is hierbij van belang dat er zo vroeg mogelijk gestart wordt en het kennisrijke curriculum in de groepen 3 en 4 wordt doorgezet.

Aan de slag met kennisrijke thema's

Hoe maak je een thema kennisrijk en betekenisvol?

Wil jij werk maken van kennisrijke thema's in jouw klas? Door zes tot acht weken aan één thema te werken, krijgen kinderen de tijd om kennis op te bouwen en te verdiepen. Dit stappenplan laat zien hoe je daar van week tot week naartoe kunt werken.

Week 0 Oriëntatie en themakeuze

Kies een thema dat kinderen aanspreekt, aansluit bij hun leefwereld én nieuwe kennis toevoegt. Zorg dat het meerdere invalshoeken biedt en ruimte laat voor verwondering en spel. Kies een actieve titel. In deze voorbereidende fase onderzoek je waar de groep staat, welke interesses spelen en welke kansen het thema biedt voor de verschillende ontwikkelingsgebieden. Vanuit deze inzichten maak je een eerste, globale themaplanning (zie tinyurl.com/voorbeeldthemaplanning voor een voorbeeld van Woldberg, 2025) en selecteer je de doelen, activiteiten en materialen die passen bij de ontwikkeling van je groep en bij de doorgaande lijn. Je kunt hierbij gebruikmaken van de inhoudskaarten van SLO, zie tinyurl.com/doelenjongekind.

Daarbij houd je bewust ruimte voor initiatieven en vragen van kinderen die later kunnen ontstaan. Door vooraf te plannen wat kinderen kunnen leren en welke onderzoeksvragen het thema kan oproepen, leg je een stevige basis voor de weken die volgen.

Bij het thema 'Help, ik bel 112' koos Daltonschool De Vliegeniers voor een actieve thematitel in plaats van een algemene titel als 'hulpdiensten'. De voorbereiding werd zichtbaar in de keuzes voor materialen die het spel en de taal versterkten. De leerkrachten kozen onder andere voor brandweerpakken, een brandslang en materialen voor de verschillende hoeken. Zo waren er portofoons, een plattegrond van de wijk, verbanddozen, dokterskaarten en materialen voor sporenonderzoek, zoals vingerafdrukkaarten en pincetten om 'bewijsmateriaal' te verzamelen.

Dergelijke materialen nodigen uit tot rijk rollenspel en gevarieerd, uitgebreid taalgebruik.

Bedenk bij je themavoorbereiding ook welke ontwikkelingsgebieden je wilt laten samenkomen om een betekenisvol en inhoudelijk sterk geheel te vormen. In elk thema staat de brede wereldoriëntatie van kinderen centraal: het vergroten van kennis van de wereld vormt een belangrijke rode draad. Rekenen en wiskundig denken keren daarbij altijd terug in het spel, ongeacht het thema. Zo kan een thema over 'ridders en prinsessen' kansen bieden voor ruimtelijke oriëntatie of ordenen, terwijl 'bouwen' meer nadruk legt op meten en vergelijken. Het gaat erom dat verschillende ontwikkelingsgebieden op een natuurlijke manier met elkaar verbonden zijn en dat kinderen deze kennis in betekenisvolle context toepassen (Bootsma & Naaijken, 2023).

Tip: Met behulp van de checklist 'Is mijn thema bruikbaar?' kun je zien of jouw gekozen thema rijk genoeg is om mee aan de slag te gaan.

Checklist - Is mijn thema bruikbaar?

1. Spreekt het thema aan? Wekt het nieuwsgierigheid en verwondering op?
2. Is de titel aansprekend en actief?
3. Sluit het aan bij de leefwereld van mijn leerlingen en kan ik deze verbreden?
4. Houdt het thema rekening met sociaal-culturele inhoud?
5. Biedt het meerdere invalshoeken en perspectieven om over na te denken?
6. Leert elk kind iets nieuws, ongeacht voorkennis of niveau?
7. Vergroot het de kennis van de wereld van alle leerlingen?
8. Kunnen leerlingen hun eigen subthema kiezen binnen het grotere geheel?
9. Is het thema geschikt om 6 tot 8 weken mee te werken?
10. Is het thema speelbaar (bijvoorbeeld met rollenspel of andere speelse werkvormen)?
11. Zijn er voldoende interessante boeken, teksten en filmpjes beschikbaar (zowel fictie als non-fictie)?

Bron: Bouwman et al., 2020; Henrichs et al., 2025.

Week 1 **Activeer voorkennis**

Dit is de startfase van het kennisrijke thema. Je wekt de nieuwsgierigheid van de kinderen en activeert hun voorkennis. Dat kan door een gesprek te beginnen, beelden te laten zien of een voorwerp mee te nemen dat uitnodigt tot vertellen en redeneren. Zo worden alle leerlingen vanaf het begin betrokken. In deze fase verweef je taal en voorkennis: kinderen vertellen wat ze al weten, verwoorden hun ervaringen en verbinden nieuwe woorden aan herkenbare situaties. Daarmee leg je een betekenisvolle talige basis die doorwerkt in de rest van het thema (Henrichs et al., 2025).

Bij De Vliegeniers zat er als startactiviteit een knuffelpoes in de boom. De komst van de brandweer maakte iedereen betrokken en in de kring barstte het van de vragen over hulpdiensten.

Week 2-3 **Richt de speelleeromgeving in**

In de tweede en derde week richt je samen met de kinderen de speelleeromgeving in. Door hen hierbij te betrekken worden zij mede-eigenaar van het thema, wat hun betrokkenheid en actieve deelname vergroot. De materialen en inrichting nodigen uit tot communiceren, organiseren en onderzoeken. Door materialen te kiezen die handelingen en gesprekken oproepen, ontstaan vanzelf momenten voor taalontwikkeling en wiskundig denken. Kinderen gebruiken nieuwe woorden in hun spel, overleggen over wat er moet gebeuren en verwoorden hun redeneringen, bijvoorbeeld wanneer ze afspraken maken, taken verdelen of een probleem oplossen. Tegelijkertijd ontstaan er in de hoeken kansen voor wiskundige denkstappen, zoals sorteren, ordenen, meten, vergelijken en ruimtelijke oriëntatie; vaardigheden die in elk thema betekenisvol terugkeren (Henrichs et al., 2025; Van Luit & Schoevers, 2025).

In een thema als 'Help, ik bel 112' kan een plattegrond in het politiebureau kinderen laten nadenken over routes, posities en afstanden, terwijl materialen als verbanddozen, meetlinten of verschillende soorten "bewijsmateriaal" uitnodigen tot classificeren en vergelijken. In de brandweer- of ziekenhuishoek ontstaan tegelijkertijd veel talige momenten: kinderen bespreken wat er is gebeurd, doen meldingen via een portofoon en gebruiken begrippen die bij hun rol horen. Door deze combinatie van rijke taalinteractie en betekenisvolle rekenkansen wordt de speelleeromgeving een plek waar taal, denken en spel elkaar versterken.

De leerlingen van De Vliegeniers onderzochten waar hun school ligt door stap voor stap te kijken van Barneveld, naar de provincie Gelderland, naar Nederland en vervolgens de wereldkaart. Zo ontstond inzicht in hun eigen omgeving en de wereld daarbuiten.

Week 4-5 **Verdiep en verrijk het thema**

In deze weken breid je het thema verder uit. Je introduceert nieuwe rollen en activiteiten en biedt de leerlingen doelgerichte kansen voor kennis, taal en onderzoek. Als leerkracht verbind je je aan het spel van de kinderen en verdiep en verrijk je dit (zie ook het kader over de drie V's). Gebruik rijke interactietechnieken zoals *modellen*, verwoorden, uitbreiden en herformuleren. Stel open vragen zoals 'Hoe weet je dat?', 'Wat zie je gebeuren?' of 'Wat denk je dat er nu moet gebeuren?'. Deze interacties stimuleren woordenschat, redeneren en verhaallijnen in het spel (Henrichs et al., 2025).

Bij De Vliegeniers patrouilleerden kinderen door het politiebureau, fouilleerden ze een verdachte en onderzochten zij verschillende bewijsstukken, waaronder vingerafdrukken die zij met voorbeeldkaarten vergeleken. Tijdens dit spel werden nieuwe woorden actief gebruikt en verdiept, zoals *patrouilleren*, *verdachte*, *bewijsstuk* en *fouilleren*.

Door in gesprek te gaan over wat ze ontdekten, oefenden de kinderen niet alleen met taal, maar ook met ordenen en redeneren. De leerkracht speelde mee, stelde vragen en sloot aan bij wat er in het spel ontstond. Op een natuurlijke manier versterkten de leerlingen hun taal en kennis.

Week 6-7 Blik terug en sluit betekenisvol af

Aan het einde van het thema blik je samen met de kinderen terug op wat ze in de afgelopen periode allemaal geleerd en ontdekt hebben. Sluit af met een betekenisvolle presentatie of slotactiviteit. Zo kwam bij het thema 'Help, ik bel 112' op De Vliegeniers aan het einde van de themaperiode de politie op bezoek in de klas. En bij een ander thema van de school, 'Expeditie', volgde een ontdekkingstocht in het bos.

Na afloop van het thema

Na afloop van het thema kijk je terug op wat de kinderen hebben geleerd en hoe het spel zich heeft ontwikkeld. Je beoordeelt of de doelen uit de verschillende ontwikkelingsgebieden zijn bereikt, waarbij je gebruikmaakt van de tussentijdse observaties en notities die je gedurende het thema hebt verzameld. Je kijkt welke activiteiten hierbij hielpen en welke doelen juist nog herhaling, verdere instructie of verdieping vragen. Ook reflecteer je op je eigen rol: waar sloot je goed aan bij het spel en wat zou je een volgende keer anders doen? Deze inzichten gebruik je om een volgend thema gericht vorm te geven.

Verbinden aan uitdagende spelsituaties

Tijdens een themaperiode verbind je het thema aan uitdagende spelsituaties. Kinderen passen nieuwe kennis meteen toe terwijl ze spelend en handelend bezig zijn: bijvoorbeeld door materialen te gebruiken, uit te proberen, te bouwen of een rollenspel te spelen. In de klas oefenen de kinderen de taal die bij het thema past en passen zij die taal direct toe. Bij een thema als 'De onderwaterwereld' richten de kinderen samen met de leerkracht een onderwaterwereld in. Kinderen nemen attributen als duikbrillen en snorkels mee en spelen het verhaal dat ze op zoek gaan naar de schatten van de zee. In de gang is een heus zeeaquarium ingericht waar kinderen een kaartje kunnen kopen voor een informatieve rondleiding. De verschillende vissen zijn tijdens de speel- en werktijd zelf gemaakt, net als de informatiebordjes. Ook de bouwhoek nodigt uit tot het verkennen van dit thema. Door het toevoegen van vissen en blauw en groen papier ontstaan er aquaria waarbij kinderen rekening houden met welke dieren al dan niet bij elkaar geplaatst kunnen worden. 'Want ja, die haai eet natuurlijk andere vissen!' Uiteraard ontbreekt bij dit thema de watertafel niet. De watertafel is belangrijk voor de sensomotoriek en nodigt uit tot spel en experimenteren en met meten, zeven, drijven en zinken.

Het belang van spel

Spel is een belangrijke verwerkingsvorm van opgedane kennis (Siraj-Blatchford et al., 2002). Met spel kunnen leerlingen op hun eigen manier en tempo woorden geven aan wat ze leren. Ook biedt het ruimte voor kennis die de kinderen zelf al hebben en gebruiken. Zo kan er bij een thema over de onderwaterwereld een hoek ontstaan waarbij leerlingen rondleidingen geven in hun eigen aquarium. Misschien bedenken zij zelf wel dat er ook een cadeauwinkel bij mag komen: iets wat ze gezien kunnen hebben tijdens een bezoek aan de dierentuin buiten schooltijd. Tijdens spel gebruiken kinderen spontaan taal en rekenen: ze onderhandelen, tellen materialen, schatten hoeveel er nodig is of ordenen objecten op grootte of functie. Spel vormt zo een natuurlijke context voor rijke taal en wiskundig denken (Henrichs et al., 2025; Van Luit & Schoevers, 2025).

De drie V's bij spelbegeleiding

Door mee te spelen, kunnen leraren kinderen ondersteunen om hun vaardigheden te ontwikkelen. Tegelijkertijd is het een goede manier om te observeren hoe leerlingen zich ontwikkelen, want soms komen jonge kinderen niet vanzelf tot het spel dat je verwacht.

Een veelgebruikte methode om spel te begeleiden is de 3 V's (De Haan, 2012): Verkennen, Verbinden en Verrijken. Bij verkennen observeert de leerkracht wat het kind doet en zegt om interesses en ontwikkelingsfase te bepalen. Vervolgens verbindt de leerkracht zich met de interesses van het kind en betreft eventueel andere kinderen om de taal en interactie te stimuleren. Bij verrijken tilt de leerkracht het spel naar een hoger niveau.

Verkennen: In de verkennende fase observeert de leerkracht wat de kinderen in de themahoek doen. Ze ziet bijvoorbeeld dat sommige kleuters enthousiast schelpen verzamelen en ermee spelen, terwijl anderen meer geïnteresseerd zijn in de speelgoedvissen en het water. Door deze observaties kan de leerkracht beter begrijpen welke aspecten van de onderwaterwereld de kinderen aanspreken. Het blijkt dat een kind veel weet over dolfijnen, terwijl een ander gefascineerd is door koraalriffen. Er is weinig interactie zichtbaar tussen de kinderen.

Verbinden: In de verbindingsfase sluit de leerkracht aan bij de bestaande interesses van de kinderen. Ze nodigt het kind dat veel weet over dolfijnen uit om een verhaal te vertellen over deze zeedieren aan de andere kinderen. Dit versterkt niet alleen de betrokkenheid, maar bevordert ook de communicatie en samenwerking. Verder moedigt de leerkracht de kinderen aan om gezamenlijk een grote tekening van een koraalrif te maken. Elk kind mag iets toevoegen aan de tekening, wat niet alleen de creativiteit aanwakkert maar ook het samenwerken en delen bevordert. Ze geeft een les over bijzondere dieren in het koraalrif

en voegt boeken toe die aansluiten bij de interesses die al in de groep zichtbaar zijn. Dit versterkt de verbinding met het spel; het verrijken met nieuwe materialen en rollen volgt in de volgende fase.

Verrijken: In de verrijkingsfase introduceert de leerkracht nieuwe elementen om het spel naar een hoger niveau te tillen. Ze brengt een duikersuitrusting en 'onderwateronderzoekers'-set mee, compleet met vergrootglazen en kleine netten. De kinderen worden uitgedaagd om als duikers en onderzoekers op zoek te gaan naar nieuwe zeedieren en hun ontdekkingen te delen. Wat kom je allemaal tegen in de zee? Dit verrijkt niet alleen hun spelervaring, maar biedt ook de kans om meer te leren over het thema en daarover met elkaar in gesprek te gaan. De leerkracht ziet een nieuw spel ontstaan en maakt hier foto's van. In de evaluatiekring worden deze op het digibord getoond en mogen de kinderen vertellen wat ze hebben gespeeld. Zo ontstaat een mooie impuls voor de volgende speelronde.

Tot slot

Een kennisrijk thema is veel meer dan een activiteit met bijpassende plaatjes of materialen in de huishoek. Bij kennisrijke thema's staan verschillende onderdelen centraal: je biedt doelen aan, je verwerkt bestaande en nieuwe kennis in activiteiten en spel en volgt leerlingen in hun ontwikkeling.

Met kennisrijke thema's laten leerkrachten kinderen kennismaken met onderwerpen die dieper gaan dan wat je in eerste instantie verwacht. Zo doen kleuters bij een thema als 'de onderwaterwereld' niet alleen kennis op over oceanen, zeedieren en koraalriffen, maar bijvoorbeeld ook over het belang van waterbehoud.

Kennisrijke thema's in de kleutergroepen bieden een effectieve manier om jonge kinderen betekenisvolle leerervaringen op te laten doen. Ze bevorderen de cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling, waarbij ieder kind wordt uitgedaagd. Voorbeelden zoals de onderwaterwereld tonen hoe kinderen spelenderwijs complexe kennis kunnen opdoen. Verschillende inhoudelijke domeinen als rekenen en taal komen samen in het spel en de activiteiten die de leerlingen krijgen aangeboden. Door doelen te koppelen aan activiteiten kun je als leerkracht een rijke en motiverende leeromgeving scheppen die kinderen optimaal voorbereidt op hun verdere schoolloopbaan en hun leven daarbuiten.

Meer informatie

Wil je meer weten over het werken met kennisrijke thema's in groep 1 en 2? Of heb je andere vragen over effectief onderwijs in de onderbouw?

- Neem contact op met Caroline van Leijenhorst, telefoon 06 - 22 35 91 92, e-mail caroline.van.leijenhorst@expertis.nl.
- Of kijk op de website van Expertis Onderwijsadviseurs: [thema Jonge kind](https://thema.jongekind.nl) (tinyurl.com/ExpertisJongeKind). Hier vind je onder andere inhoudelijke artikelen, leestips en informatie over de dienstverlening van Expertis.

Literatuur

Bootsma, M. & Naaijken, E. (2023). *Bijna alles wat je moet weten over thematisch onderwijs: kennis, gereedschap, implementatie*. Uitgeverij Pica.

Bouwman, A., Houtsma, S., Linde, G. van der, & Klein Tank, M. (2020). *Thematiseren met jonge kinderen: handreiking*. SLO.

De Haan, D. (2012). *Verkennen, verbinden, verrijken: didactiek voor een goede interactie met jonge kinderen*. Hogeschool Inholland, Universiteit Utrecht.

Fordham, M. (2016). *The knowledge party in my head*. Geraadpleegd van <https://clioetcetera.com/2016/11/21/the-knowledge-party-in-my-head/>

Grissmer, D., Buddin, R., Berends M., Willingham D., DeCoster, J., Duran C., Hulleman, C., Murrah, W. & Evans, T. (2023). *A Kindergarten Lottery Evaluation of Core Knowledge Charter Schools: Should Building General Knowledge Have a Central Role in Educational and Social Science Research and Policy?* EdWorkingPaper: 23-755. Annenberg Institute at Brown University. <https://doi.org/10.26300/nsbq-hb21>

Hart, B., & Risley, T. R. (2003). The early catastrophe. The 30 million word gap by age 3. *American Education*, 4-9.

Henrichs, L. F., Gijsel, M.A.R., Kuipers, N., Smeets-van Veldhoven, J. & Weterings-van den Berg, M. (2025). *Leidraad betekenisvol en functioneel taalonderwijs in groep 1-2*. Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek.

Hirsch, E.D. (2020). *How to Educate a Citizen: The Power of Shared Knowledge to Unify a Nation*. Harper Collins.

Janssen-Vos, F., Van der Meer, L., Vingerhoets, I., & De Waard, H. (2024). *Basisontwikkeling voor peuters en de onderbouw* (3e druk). Koninklijke Van Gorcum.

Siraj-Blatchford, I., Sylva, K., Muttock, S., Gilden, R., & Bell, D. (2002). *Researching effective pedagogy in the early years*. University of London, Institute of Education, Department of Educational Studies, Norwich.

Van Luit, H. & Schoevers, E. (2025). *Leidraad betekenisvol en doelgericht reken-wiskundeonderwijs in groep 1-2*. Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek.

Veen, A., Veen, I. van der, Schaik, S. van, Leseman, P. (2017). *Kwaliteit in kleutergroepen en de relatie met ontwikkeling van kinderen. Resultaten uit het Pre-COOL cohortonderzoek*. Amsterdam Kohnstamm Instituut.

Willingham, D.T. (2021). *Why don't students like school? Second edition*. Jossey-Bass.

Woldberg, S. (2025). Voorbeeld themaplanning. Expertis Onderwijsadviseurs.

© Expertis Onderwijsadviseurs, 2025

www.expertis.nl
info@expertis.nl

 @Expertis Onderwijsadviseurs
 @Expertis Onderwijsadviseurs
 @Expertisadvies

Amersfoort

Grote Koppel 14
3813 AA Amersfoort
T 033 – 46 12 680

Almelo

Brugstraat 11
7607 XJ Almelo
T 074 – 85 16 516

Gouda

Burgemeester van Reenensingel 101
2803 PA Gouda